

Radek John o arbitráži se CME

„Pochybení českého státu v celé kauze jsou opravdu neuvěřitelná. Až člověk pochybuje, jestli šlo opravdu jen o krystalickou neschopnost některých konkrétních lidí anebo už o zlý úmysl anebo dokonce dobře zaplacenou špinavost. A já skutečně žasnu, že se tím nezávislá média, která by nemohla být podezřívána z touhy cokoliv manipulovat, nezabývají. Nějak to není v módě. Zřejmě až historici si jednou smlsnou a národ bude žasnout.“

Radek John v rozhovoru pro server Česká média, **18. 1. 2004**

Musím sníst mikrofon?

Předmluva Ladislava Jakla

Chutnají Vám mikrofony? Že jste to ještě nezkoušeli? A že byste se do takového zkoušení ani nehrnuli?

No to dá rozum. Myslím, že to fakt není žádná lahůdka ani potravina zdraví prospěšná. A tak není divu, že i mně se do téhle svačiny moc nechce. A proč bych takovou pitomost měl dělat? Inu, chlapi občas z furiantství podobné pitomosti dělají. Třeba já. Před dvanácti lety jsem v jedné hospodě (Magister Kelley) prohlásil, že v jednomandátovém obvodu se u nás nikdy komunista nemůže prosadit. A že to bych klidně snědl popelník. A vida, o pár týdnů později v prvních senátních volbách vyhráli komunisti hned dva a tak jsem zjistil, jak chutná takový keramický výrobek s ostrou a tvrdou, olovo obsahující glazurou.

Vím, že tímto činem jsem pro každou příští rozumnou debatu předem diskvalifikován, ale jsem holt jenom chlap. A tak jsem o pár let později při natáčení rozhovoru s jedním novinářem v jedné hospodě (Magister Kelley) řekl, že sním ten jeho mikrofon, jestli CME vyhraje s Českem arbitráž o náhradu škody za údajnou ztrátu investice v televizi Nova.

Byl jsem v letech 1992 až 1993 vedoucím úřadu Rady České republiky pro rozhlasové a televizní vysílání. Byl jsem u toho, když společnost CET 21 dostala licenci k celoplošnému televiznímu vysílání poté, co se v souvislosti s rozpadem Československa a tím i zánikem federálního programu F1 Československé televize zničehonic uvolnil celoplošný kanál. Licenční řízení, původně vedené pro regionální vysílání (kdy první takovou licenci dostala v prosinci 1992 společnost FTV Premiéra), tak bylo za běhu změněno na soutěž o budoucího provozovatele celoplošné televize.

Ze své funkce jsem samotný průběh výběru ovlivnit nemohl a ani nechtěl, ale můžu s klidným svědomím odmítnout následné báchorky, jak licenci získal ten, co slíbil kulturní krotké intelektuální vysílání a pak začal dělat tvrdý byznys. O privátním vysílání věděl tehdy u nás každý houby, ale faktem je, že projekt společnosti CET 21 – ač obsahoval věci, které vývoj ukázal jako nesmyslné a pro masového diváka neakceptovatelné – byl ve srovnání s jinými projekty asi nejtřízlivější, s nejmenšími ambicemi vychovávat člověka a s deklarovanou snahou dělat normální komerční televizi. Žadatel o licenci měl také za zády americkou společnost CEDC, jejíhož člověka pana Palmera vodili zástupci CET 21 za sebou jako na provázku, a tím dokazovali, že toto bude jejich příští obchodní parter. Tím jistě část členů rady přesvědčili. A rada licenci v únoru 1993 udělila, navzdory například trochu xenofobnímu politickému protestu ODS a bouři mezi dalšími vlivnými kruhy, které si dělaly také své naděje.

Na tom, že držitelem licence je jeden subjekt a výrobcem vysílání subjekt druhý, není nic divného. Rada tehdy dávala licenci k provozování lokálních rádií i fyzickým osobám. Bylo jasné, že ten jeden člověk sám vysílat nebude, že založí nějakou firmu, a ta bude vysílání vyrábět. Pro radu byl ovšem provozovatelem, a tedy subjektem zodpovědným za dodržování zákona a licenčních podmínek ten, komu byla udělena licence. Jak to bude dělat, byla jeho věc.

U Novy tomu bylo trochu jinak, a to byla podle mne od počátku chyba. Rada se začala prostřednictvím vnucených licenčních podmínek montovat do toho, jak si mezi sebou smluvně uspořádají své vztahy držitel licence na Novu CET 21 a nově založená firma pro výrobu vysílání – Česká nezávislá televizní společnost (ČNTS), kde kromě malého podílu

CET 21 a České spořitelny držel většinu americký investor CEDC. Investor získal tímto postupem rady dojem (nebo to alespoň v příštím sporu tvrdil), že český stát je prostřednictvím rady jistým garantem smluvního uspořádání mezi výrobcem vysílání a držitelem licence.

Vše šlo jak po drátku, ve stanovené době začala Nova vysílat a stala se brzy nejmúspěšnější privátní televizí asi v celé Evropě. A mýlí se ti, kdo vyhlašují, že licence byla poukázkou na peníze ve slabém konkurenčním prostředí. Že vše lze dělat dobře i špatně, výdělečně i nevýdělečně, plyne i ze srovnání s o něco starší sestřičkou Novy, s televizí Premiéra. Ta se od počátku topila v červených číslech a nebýt pozdějších zákroků rady, která této televizi mimo režim licenčního řízení pomohla k celoplošnému pokrytí a dalším výhodám, a různé změny managementu, asi by televize nepřežila a neproměnila se později v dnes fungující televizi Prima.

A pak došlo ke konfliktu. Není teď vůbec důležité popisovat jeho genezi. Hlavní je vyústění. Představitel držitele licence (CET 21) byl odvolán z funkce ředitele výrobní společnosti ČNTS. Čímž oprávněný držitel licence ztratil kontrolu nad vysíláním, za které nesl odpovědnost. A konflikt vedl k tomu, že si držitel licence našel jiné partnery a začal vysílat sám, což mnohé překvapilo. Společnost ČNTS, postavená jako monopolní obstaravatel služeb pro CET 21, tak najednou ztratila hlavní smysl.

A zrodila se nová forma velmi výdělečného podnikání. Arbitráž. Společnosti CME, jejíž kontinuita s původní CEDC je dost sporná, žalovala český stát, že dovolil, aby si její obchodní partner začal objednávat služby jinde. Člověk by myslel, že to je typický obchodní spor dvou subjektů, rozhodnutelný u soudu podle dikce smlouvy. Umožňovala vypovězení? Za jakých podmínek? Za jakých sankcí? Ale CME vyvolala dojem, že ona sama byla provozovatelem vysílání, ne pouhým dodavatelem programu. A že stát neměl umožnit, aby najednou vysílal kdosi jiný.

Snědení mikrofonu jsem klidně mohl riskovat, pře je tak jasná, že se přece nedá prohrát. Jenže jsem s jednou věcí nepočítal. Že český stát **BUDE CHTÍT PROHRÁT**. Že prohraje schválně. Vlastně co by ne. Odškodnění zaplatí daňový poplatník, stát se zbaví televize, na kterou neměl vliv, a získá nového provozovatele, jenž mu půjde na ruku.

Za těchto okolností se mi do pojídání mikrofonu nechce. Když si hráči nějakého mužstva patrně na základě pochybných dohod se soupeřem nechají naložit porážku, bývá takový výsledek kontumován a neuznán. Český stát arbitráž neprohrál. On zinscenoval svou vlastní porážku. A teď, milí čtenáři, rozhodněte, jestli se z té konzumace mohou vyzout. Buďte prosím shovívaví, zdraví už mám podlomeno popelníkem.

Petr Štěpánek byl členem Rady pro rozhlasové a televizní vysílání v době, kdy už jsem byl dávno jinde. A potkalo ho přesně to dramatické období, volání po tom, aby rada sebrala licenci právoplatnému držiteli a bez soutěže a licenčního řízení ji odevzdala dosavadnímu výrobcí programu. To rada udělat nechtěla, protože se jí to zdálo nesprávné. A hlavně to ani udělat nemohla, protože by to bylo nezákonné. Státu, který se rozhodl arbitráž prohrát, se tento (ne)postup rady hodil jako záminka. Jeho úd podle této interpretace selhal a musel být useknut. A tak byla rada odvolána.

Každý by to dávno zabalil a občas by si postěžoval někde na nádraží na lampárně. Ne tak Petr Štěpánek. Se svými kolegy věc nenechali být a podařilo se neuvěřitelné, soud po letech konstatoval, že odvolání rady bylo nezákonné. Najde se jednou soud, který za nezákonnou označí i dobrovolnou porážku českého státu v arbitráži?

To nevím. Zato vím o člověku, který jako buldok o tom bude každý den psát až do zavaření počítače. A denně vstupovat do bojovných polemik s nositeli a šířiteli mediálních mýtů o tom, jak zlý Železný se zlou radou ukradli Novu hodnému Američanovi. Nevím, jestli Petr

Štěpánek tímhle bojem, svými články i touto knihou nakonec dosáhne svého. Vím ale jistě, že nedá pokoj a nedá se zadupat. Čtěte, milí čtenáři. Třeba i nesouhlaste, ale čtěte. Je to vakcína proti letité mediální masáži. A taky příběh sveřepého kluka, co se nedá.

Ladislav Jakl

(Ladislav Jakl, novinář a politický poradce. V letech 1992 – 93 byl vedoucím úřadu Rady České republiky pro rozhlasové a televizní vysílání. Od roku 2003 je tajemníkem prezidenta republiky Václava Klause.)

Proč Špinavá hra?

Existuje vtipná průpovídka, že každý projekt má pět fází: 1) nadšení z projektu, 2) vystřízlivění z realizace, 3) hledání viníků, 4) potrestání nevinných, 5) odměnění nezúčastněných. Také nadšení z Novy bylo veliké, vystřízlivění po arbitrážních téměř 11 miliardách ještě větší. Hledání viníků bylo krátké, následovala „poprava“ nevinné Rady pro rozhlasové a televizní vysílání (RRTV). O odměnu se šáblí nikoli nezúčastnění, nýbrž zainteresovaní. Lauder bral miliardy, Špidlova vláda politický profit. Za pitomce zůstali daňoví poplatníci, kteří to všechno zaplatili.

Byl jsem členem té odvolané rady. Celou kauzu jsem už popsal v knížce Válka o Novu aneb Podvod za 10 miliard. Vedle toho jsem o věci publikoval i řadu dalších textů, v tisku i na internetu. Knížka, kterou držíte v ruce, je jejich souborem. Myslím, že s Válkou o Novu se docela dobře doplňuje. Na některé věci se dívá z jiného úhlu, místy je ještě ostřejší. A zaznamenává navíc i děje, které přišly teprve později. Především instalaci nové dostálovsko-špidlovské rady, nasazování náhubku televizi Nova, pětiletou soudní anabázi odvolaných členů rady za satisfakci a v neposlední řadě také pokrytectví a mizérii českých novinářů.

Bylo zajímavé pozorovat, jak se nová rada pro vysílání zmítala v koridoru mezi politickou objednávkou svých instalátorů a realitou legislativního prostředí, jež ji neúprosně tlačilo do kolejí rady odvolané. Za pozornost stojí i dva různé metry, které politici i novináři pro starou a novou radu používali. Za zaznamenání stálo i to, jak nová rada Novu buzerovala na ministerskou objednávku, jak byl odstraněn Železný a jak si americký miliardář nakonec Novu koupil za peníze českých daňových poplatníků.

Proč název Špinavá hra, proč podtitul Kriminální historky z arbitrážního protektorátu, proč Špidla na obálce? Tragických postav je v téhle frašce spousta – namátkou Pavel Dostál, Cyril Svoboda, Bohuslav Sobotka, Hana Marvanová, Táňa Fischerová –, nicméně hlavní odpovědnost za tu nedozírnou blamáž samozřejmě padá na hlavu tehdejšího předsedy vlády, a jím byl Vladimír Špidla. Právě Špidla je také podepsán pod nezákonným odvoláním Rady pro rozhlasové a televizní vysílání. Mého vzácného přítele a kolegu z rady, filmového historika Jiřího Novotného, tahle Špidlova špinavá politická hra málem stála život. Chybělo málo a bez jakýchkoli rozpaků bych o Špidlovi říkal, že je vrah.

Vládní politici se ve sporu se CME nechovali jako představitelé suverénní země, nýbrž jako hujerovští místodržící jakéhosi podivného arbitrážního protektorátu. Špidla a spol. nepodrazili jen odvolané radní, ale především občany České republiky. Svůj krátkodobý politicko-stranický užitek nadřadili nad zájmy země. Daňové poplatníky to stálo téměř 11 miliard korun. Otázkou je, zda jejich odpovědnost je jenom politická. Zvláště pak, když užití adjektiva „kriminální“ není pro některé historky z téhle tragikomedie žádnou nadsázkou. Nepohoršuje mě, že Lauder chtěl vyhrát. Pohoršuje mě, že Špidlova vláda chtěla prohrát. Byla to špinavá hra. Špidlova špinavá hra.

Šest odvolaných radních si Špidlovu politickou prasárnu nenechalo líbit a obrátilo se na soudy. Vyřešení tohoto banálního případu naší justici trvalo pět (!) let. Nicméně konečný verdikt zní: odvolání členů Rady pro rozhlasové a televizní vysílání bylo nezákonné, zrušuje se. Z toho ovšem vyplývají další konsekvence, včetně těch finančních. Ani k tomu se ovšem státní orgány nepostavily čelem, takže soudní spory pokračují dál.

Již léta tvrdím, že justice a média jsou nejslabšími články naší polistopadové demokracie. Kauza války o Novu a všechno, co s ní souviselo, mne v tom jenom utvrdila. Ale zatímco v pohledu na justici se mnou budou mnozí souhlasit, média se naopak těší nadstandardní